

Protikorupční integrita české obrany v mezinárodním srovnání ob stojí. V praxi je ale stále prostor pro zlepšení

17.3.2026 - | Transparency International ČR

Nevládní protikorupční organizace Transparency International ČR (TI ČR) zveřejňuje „Index transparentnosti obranného sektoru“ (ITOS). Jedná se o unikátní rozsáhlou analýzu protikorupční odolnosti Ministerstva obrany ČR (MO ČR), včetně Armády ČR (AČR). Resort obrany dosáhl - na hodnotící škále A až F - na celkovou známku B. Analýza zároveň přinesla řadu konkrétních doporučení, jak protikorupční odolnost dále posilovat.

Korupce v rámci obranného sektoru není jen akademický problém. Dobře vyzbrojená a zásobená armáda je klíčová k zajištění suverenity každého státu. V současné geopolitické situaci to platí dvojnásob.

Výzkum Transparency International Defence & Security (TI DS) zveřejněný v červnu loňského roku přitom ukazuje, že existuje přímá empirická souvislost mezi korupcí a nedostatkem vojenské bezpečnosti – korupce v oblasti obrany poškozuje bezpečnost lidí i států, brzdí udržitelný rozvoj a přispívá k nestabilitě.

TI ČR dlouhodobě poukazuje na problémy v akvizičním procesu Ministerstva obrany ČR. Právě proto jsme se rozhodli zmapovat, jak si české obranné instituce vedou komplexně. Podle metodiky TI DS jsme zpracovali Index transparentnosti obranného sektoru pro Českou republiku.

Tři hlavní doporučení pro Česko

Výsledky analýzy ITOS ukazují, že ČR má pevné základy – v mezinárodním srovnání patří spíše k nejlepšímu průměru. Hodnocení je na škále A až F, kdy A představuje velmi nízké riziko korupce, F naopak velmi vysoké riziko korupce.

Celkové hodnocení B a výborný výsledek A v oblasti finančních rizik jsou dobrým výchozím bodem. Zároveň platí, že zbývá prostor pro smysluplná zlepšení, zejména v oblastech, kde Česká republika dostala hodnocení D.

„Vysoké skóre odráží dobře nastavený systém boje proti korupci v českém bezpečnostním sektoru. Realita akvizic na Ministerstvu obrany ČR ale hovoří jinak - téměř každý významnější projekt provází zprávy o nestandardním, ba přímo korupčním jednání. Klíčovou otázkou proto zůstává, nakolik jsou pravidla transparentnosti v obranných institucích skutečně vymáhána a nakolik jsou obcházena,“ komentuje výsledky hodnocení Marek Chromý, vedoucí analytik české kanceláře TI.

Z analýzy vyplývají 3 prioritní doporučení TI ČR:

1. Posílit parlamentní kontrolu v oblasti obrany a bezpečnosti. Stávající mechanismy jsou velmi slabé a téměř se nevyužívají. Doporučujeme zavést funkční nástroje parlamentního dohledu nad bezpečnostními politikami a aktivně je uplatňovat.
2. Veřejně se postavit proti korupci. V současné době neexistují žádná veřejná vyjádření vrcholných představitelů MO ČR, která by korupci označovala za problém a zároveň

vyjadřovala politickou vůli s ní bojovat. Doporučujeme tento závazek veřejně přijmout.

3. Zohlednit korupční rizika zahraničních operací ve strategických dokumentech. Neexistuje žádný veřejný doklad o tom, že by si MO ČR tato rizika uvědomovalo nebo na ně reagovalo. Doporučujeme jejich zapracování do relevantních strategií.

Detailní hodnocení po oblastech

V rámci Indexu transparentnosti obranného sektoru jsme hodnotili 94 indikátorů v 6 oblastech, přičemž sběr dat probíhal v druhé polovině roku 2025. Níže najdete hlavní zjištění:

Politická rizika - hodnocení B

Tato oblast sleduje, zda vládní úředníci nebo jejich sítě nezneužívají svých pravomocí k nelegitimnímu soukromému obohacování – tedy riziko tzv. politické korupce na vysoké úrovni.

Pokud zkorumpovaná osoba ovlivňuje obrannou politiku (například vytvořením požadavku na nákup konkrétní techniky bez skutečné potřeby), mohou být bezpečnostní zájmy státu podřízeny soukromým zájmům.

Hodnocení zahrnuje transparentnost obranných politik, efektivitu parlamentního dohledu, interní a externí audity i pravidla pro lobbování. Na pozitivní straně funguje audit hospodaření Ministerstva obrany ČR, zejména prostřednictvím Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ).

Kritickým nedostatkem zůstává téměř neexistující parlamentní dohled a nepřehledná kritéria pro výběr příslušníků Vojenského zpravodajství (VZ), což otevírá prostor pro korupci při obsazování těchto citlivých pozic.

Finanční rizika - hodnocení A

V obranném sektoru může kultura utajování vytvářet prostředí, v němž se z důvodu národní bezpečnosti neuplatňují standardní finanční postupy. Oblast hodnotí finanční řízení, nakládání s majetkem a přístup veřejnosti k informacím.

Ministerstvo obrany ČR má formálně dobře nastavené vnitřní procesy pro kontrolu pohybu s nepotřebným majetkem.

Slabinou je, že MO ČR nezveřejňuje žádné údaje o finančních prostředcích vynaložených na utajované akvizice a zpravodajskou činnost – ani v přibližném procentuálním vyjádření, jak je zvykem v jiných demokratických státech. Doporučujeme tento nedostatek napravit.

Personální rizika - hodnocení B

Zaměstnanci, kteří věří instituci, pro niž pracují, a kteří rozumějí etickým očekáváním, jsou pro fungování ozbrojených sil zásadní. Naopak slabá personální kontrola může podněcovat zneužívání vojenské moci pro osobní zisk.

Hodnocení sleduje zejména procesy náboru a povyšování, platové struktury a kodexy chování.

Ministerstvo obrany ČR sice ve svých dokumentech připouští existenci pozic vystavených zvýšenému korupčnímu riziku, jejich seznam ani přijatá opatření však nejsou veřejně dostupné.

Chybí také veřejná politická deklarace nejvyššího vedení, která by korupci pojmenovávala jako

problém a závazně se k jeho řešení přihlásila.

Rizika při vojenských operacích - hodnocení D

Vojenské operace jsou komplexní, zahrnují mnoho aktérů a rozhodnutí s vysokými riziky. Pokud se korupce neřeší od samého počátku, může poškodit operační účinnost, oslabit legitimitu sil v zahraničí a přispět k nestabilitě hostitelské země.

Oblast hodnotí, zda jsou rizika korupce zohledněna ve vojenské doktríně a zda personál absolvuje protikorupční školení.

Výsledek D je jedním z nejslabších v celém indexu. Neexistuje žádný veřejný doklad o tom, že by Ministerstvo obrany ČR korupční rizika zahraničních operací identifikovalo nebo na ně systémově reagovalo. Zapracování těchto rizik do strategických dokumentů považujeme za naléhavé.

Rizika ve veřejných zakázkách - hodnocení B

Obranné zakázky patří mezi největší oblasti veřejných výdajů a jsou obzvláště náchylné k plýtvání a korupci. Nevyhovující vybavení nakoupené v důsledku zmanipulovaných soutěží může ohrozit životy vojáků a podkopat operační připravenost.

Oblast hodnotí transparentnost zadávacích procesů, smluvní odpovědnost dodavatelů i pravidla pro využívání obchodních zprostředkovatelů.

Česká republika má zákonně dobře nastavená pravidla pro sankcionování korupce u svých dodavatelů, důsledné vymáhání však zatím zaostává.

Výraznou mezerou je chybějící definice vztahů s prostředníky a obchodními agenty - doporučujeme tato pravidla důsledně zakotvit a nastavit systém jejich dohledu a vymáhání.

Genderová rizika - hodnocení D

Tato oblast je v komplexním hodnocení novinkou. Vychází z poznatku, že korupce v obranném sektoru má genderovou dynamiku: má různé dopady, formy a rizika pro ženy, muže i genderové menšiny.

Hodnotí právní závazky v oblasti rovnosti, strategie genderového mainstreamingu a mechanismy prevence genderově podmíněného násilí.

Ministerstvo obrany ČR genderové aspekty korupce prakticky nereflektuje. Jejich zapracování do základních protikorupčních dokumentů ministerstva proto doporučujeme jako jeden z dalších kroků.

Začlenění genderové perspektivy do hodnocení korupčních rizik může přispět k identifikaci osvědčených postupů a nastavení opatření, která budou účinná pro různé skupiny personálu.

Co je Index transparentnosti obranného sektoru?

Index transparentnosti obranného sektoru (ITOS), vycházející z výzkumu Government Defence Integrity Index (GDI) zpracovaného Transparency International Defence & Security (TI DS), je nástroj, který podporuje standardy osvědčených postupů pro správu obrany země.

Na základě odborných znalostí expertů z oblasti obrany, akademické sféry, tvorby politik a občanské společnosti, stanovila TI DS měřítka pro odpovědnou, transparentní a zodpovědnou správu obranných institucí.

K evaluaci dat o každém státě je na závěr osloveno i příslušné národní ministerstvo. V případě České republiky jde o Ministerstvo obrany ČR, které svojí zpětnou vazbu odmítlo poskytnout. GDI hodnotí země podle stanovených standardů, poskytuje komplexní posouzení rizik korupce a zdůrazňuje opatření pro posílení integrity. Výsledné hodnocení vyjadřuje sílu institucionálních postupů a protokolů dané země na škále od A (nízké riziko / silné institucionální kontroly) po F (vysoké riziko / slabé kontroly).

Analýza tak slouží jako praktický nástroj, pomáhá pojmenovat silné i slabé stránky systému a otevírá prostor pro konkrétní debatu o jeho zlepšení.

V případě ITOS už tyto diskuse probíhají, a to jak s členy Parlamentu ČR, tak s představiteli Ministerstva obrany ČR.

Jak GDI podporuje pozitivní změny?

Odpovědné řízení obrany má největší šanci na úspěch, když spolupracuje široké spektrum subjektů.

Vlády, organizace občanské společnosti, výzkumné instituce, mezinárodní organizace, investoři i média mohou GDI využívat jako společnou evidenční základnu k posílení transparentnosti a dohledu v oblasti obrany.

Tam, kde vlády zjištění GDI skutečně použily, pomohl index identifikovat prioritní slabiny, zaměřit reformní úsilí a sledovat pokrok v čase.

Přispěl také k tomu, že občanská společnost mohla konstruktivněji spolupracovat s obrannými institucemi a dozorcími orgány - ve prospěch lepší odpovědnosti a pevnějších civilně-vojenských vztahů.

Předchozí tři iterace globálního výzkumu GDI přinesly praktické výsledky na celosvětové úrovni. Pomohly obranným institucím identifikovat korupční rizika a sestavit akční plány, dozorovým orgánům zaměřit reformní úsilí a občanské společnosti efektivněji vyvozovat odpovědnost od vlád.

„Evropské rozpočty na obranu od konce studené války nerostly takovým tempem, jaké pozorujeme dnes. Vzhledem k tomu, že do obrany proudí miliardy eur, potřeba datově podložených hodnocení transparentnosti a odpovědnosti ve vládních obranných procesech je větší než kdy jindy,“ popisuje Francesca Grandi, ředitelka Transparency International Defence & Security.

„Nástroje, které hodnotí institucionální záruky - od integrity zadávání veřejných zakázek až po parlamentní dohled - jsou nezbytné k zajištění toho, aby se zvýšené výdaje promítly do skutečné bezpečnosti, a nikoli do plýtvání nebo zneužívání. Jsme hrdí na to, že se naši kolegové z Transparency International ČR zabývají těmito otázkami a přinášejí větší kontrolu do českého obranného sektoru,“ uzavírá.

Ke stažení

Celý dataset ITOS

Infografika ITOS

Poděkování za podporu

Analýza byla realizována díky finanční podpoře mezinárodního sekretariátu Transparency International v Berlíně v rámci projektu ECHO, financovaného z prostředků Evropské unie.

<https://www.transparency.cz/protikorupcni-integrita-ceske-obrany-v-mezinarodnim-srovnani-obstoi-v-praxi-je-ale-stale-prostor-pro-zlepseni>